

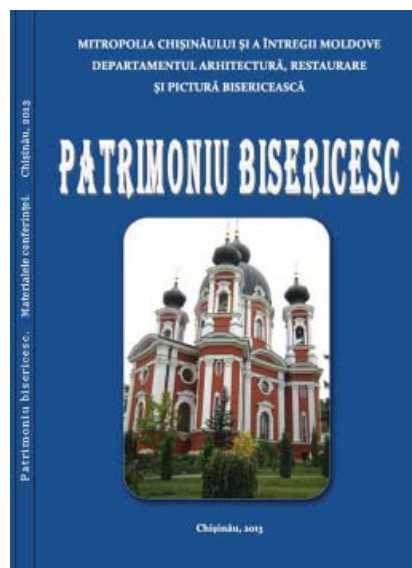
„PATRIMONIUL Bisericesc” – O NOUĂ PUBLICAȚIE DESPRE ISTORIA ȘI CULTURA ECLEZIASTICĂ

Dr. Liliana CONDRATICOVA

Patrimoniul bisericesc – edificiile de cult și ansamblurile monastice, pictura și muzica bisericească, inventarul liturgic și cărțile sfinte – este parte integrantă a patrimoniului cultural al Republicii Moldova. Este un bun al poporului și aparține întregii societăți, este moștenirea lăsată nouă pentru a putea fi conservată, păstrată și transmisă celor care vor veni după noi să făurească istoria și cultura țării. În așa fel, misiunea care vine să ne unifice eforturile comune pentru protecția patrimoniului devine o cerință indispensabilă a timpului.

Ideea de a lansa o publicație în scopul salvării patrimoniului sacru apare în anul 2011, atunci când au fost inițiate, de către Departamentul Mitropolitan Arhitectură, Restaurare și Pictură Bisericească, în comun acord cu Academia de Științe și Ministerul Culturii al Republicii Moldova, conferințele naționale științifico-practice cu genericul „Protejarea patrimoniului bisericesc – imperativ al timpului”. Fiind la etapa tatonării problemei, prima conferință s-a constituit în încercarea cea dintâi de a defini unele aspecte legate de conlucrarea specialiștilor din diferite domenii privind depistarea și valorificarea istorico-artistică a patrimoniului bisericesc. Pe data de 3 mai 2012, la cea de-a doua ediție a conferinței *Patrimoniul bisericesc – recuperarea trecutului*, au răspuns apelului de a-și împărtăși cunoștințele și rezultatele cercetărilor mai mulți specialiști, fiind extinse domeniile de cercetare ale vorbitorilor, dar și lista participanților, venind și cu unele recomandări.

Practica și impactul conferințelor din anii 2011-2012 au condiționat desfășurarea, la 26 martie 2013, a celei de-a treia ediții a conferinței *Patrimoniul bisericesc – istorie și modernitate*. Arealul discuțiilor a cuprins realmente toate domeniile de cercetare, compartimentate în două secții: *Arhitectură și arheologie bisericească* și *Istorie și artă ecleziastică*, la lucrările cărora au participat m. cor. Mariana Șlapac, dr. V. Ghilaș, dr. V. Vornic, dr. S. Ciocanu, dr. Liliana Condraticova, dr. I. Xenofontov, prot. mitr. V. Cheibaș, prot. mitr. M. Brihuneț, prot. mitr. S. Curnic, I. Ștefăniță ș.a.



Patrimoniul bisericesc. Chișinău: 2013, 152 p. + il.

Experiența conferințelor a generat apariția volumului *Patrimoniul bisericesc*, obiectivul principal fiind valorificarea patrimoniului prin diseminarea rezultatelor cercetărilor. În opinia mai multor colegi, volumul reprezintă o tentativă de a readuce, de a renaște revista Societății Istorico-Arheologice Bisericești din Basarabia, lipsa căreia este simțită acut atât în mediul bisericesc, cât și în cel academic și educațional.

Patrimoniul bisericesc (Chișinău, 2013, 152 p. + il.) este conceput, astfel, ca o publicație anuală a Departamentului Mitropolitan Arhitectură, Restaurări și Pictură Bisericească a Mitropoliei Chișinăului și a Întregii Moldove, menită să generalizeze și mediatizeze comunicările susținute în cadrul conferințelor naționale anuale cu tematica respectivă. Apărut cu binecuvântarea ÎPS Vladimir și cu străduința redactorului-coordonator prot. mitr. Manole Brihuneț, volumul a întrunit toate domeniile de cercetare și interes ale vorbitorilor, care au venit cu materiale inedite, rodul cercetărilor de ultimă oră. Materialul ilustrativ consistent al publicației completează expresiv informațiile.

În cadrul compartimentului *Documente oficiale* au fost prezentate informații privind necesitatea și impactul conferințelor de așa gen, fiind anexat proiectul Regulamentului de funcționare a Departamentului Mitropolitan Arhitectură, Restaurare și Pictură Bisericească, instituție preocupată nemijlocit de protejarea și valorificarea patrimoniului bisericesc (autor prot. mitr. M. Brihuneț).

Un interes aparte prezintă materialele care vizează *Protecția patrimoniului bisericesc și legislația*, fiind concentrate informații cu privire la formarea Eparhiei Chișinăului și protecția patrimoniului

bisericesc pe parcursul a 200 de ani (M. Brihuneț), biserica și protejarea patrimoniului cultural în Republica Moldova (dr. S. Ciocanu), arhitectura ecleziastică din Republica Moldova aflată între protecție și degradare (I. Ștefăniță).

Cât privește *Arhitectura de cult*, în paginile volumului au fost inserate studii consistente despre arhitectura complexului monastic Noul Neamț (m. cor., dr. hab. Mariana Șlapac) și despre bisericile de piatră din complexe funerare din spațiul pruto-nistean din secolul al XVIII-lea – prima jumătate a secolului al XIX-lea (prot. mitr. M. Brihuneț).

Dimensiunea practică și-a găsit reflectare în compartimentul *Conservare și restaurare*, care condensează informații cu referință la restaurarea și punerea în valoare a bisericii de lemn din satul Palanca, inclusiv problemele de reconstituire ale formelor originale (E. Bâzgu), aspecte de restaurare artistică și conservare muzeală ale inventarului liturgic prețios (dr. Liliana Condraticova, redactorul științific al volumului), conservarea și restaurarea icoanelor din colecția Muzeului Național de Artă al Moldovei (Elena Grigorașenco).

În capitolul *Arheologie ecleziastică* un interes aparte prezintă informațiile privind rezultatele cercetării arheologice ale unor necropole medievale din spațiul pruto-nistean (dr. I. Tentiuc), iar reflectarea imaginii Bisericii Ortodoxe din Moldova în mass-media a revenit pe seama dr., prot. mitr. O. Moșin.

Compartimentul *Simbolurile bisericii ortodoxe* cuprinde informații cu privire la istoria, tradițiile și oportunitățile heraldicii ecleziastice (dr. S. Tabac), iar capitolul *Inventarul liturgic și podoabele bisericesti* înglobează un studiu comparativ despre podoabele de cult din Basarabia și regiunile limitrofe în prima jumătate a secolului XX (dr. Liliana Condraticova). În compartimentul *Din istoricul bisericii ortodoxe* este inserat articolul semnat de prot. mitr. S. Curnic, care vine cu informații din istoricul bisericii de lemn păstorite de el, Adormirea Maicii Domnului, restaurată pe teritoriul Muzeului Satului din Chișinău.

Anticipând eventualele întrebări privind rostul acestei noi publicații, precizăm doar câteva dintre scopurile ei principale. Se urmărește familiarizarea clerului, a cercetătorilor științifici din mediul academic și universitar, a factorilor decizionali cu piesele și obiectivele de patrimoniu; sensibilizarea societății privind situația patrimoniului cultural bisericesc

și necesitatea valorificării lui; crearea ambianței favorabile pentru păstrarea patrimoniului; diseminarea rezultatelor cercetărilor din diferite domenii privind patrimoniu istoric, artistic și arhitectural al bisericii; repertorierea pieselor de patrimoniu prin crearea unei baze de date pe suport de hârtie și format digital; administrarea corectă și eficientă a patrimoniului etc.

Beneficiarii nemijlociți ai acestei publicații sunt clerul, societatea, cercetătorii din diferite domenii, factorii decizionali, muzeele, instituțiile de învățământ preuniversitar și universitar, școlile de masterat și doctorat, mass-media, toți cei care nu sunt indiferenți față de soarta patrimoniului nostru. Grație dimensiunii științifice și practice, fiecare specialist în domeniu, reprezentant al clerului sau un tânăr cercetător, găsește informații utile și accesibile pentru a se edifica nu numai asupra istoricului unei biserici sau a descrierii artistice a unei mostre, ci și asupra etapelor și procedurilor de lucru de conservare și restaurare ale lăcașelor de cult, icoanelor, covoarelor, cărților vechi. Atenția se focusează anume pe implementarea rezultatelor cercetărilor de ultimă oră, folosirea celor mai inovative și profesionale metode de conservare și restaurare, suplinindu-se lipsa profilului aplicativ în mai multe domenii legate de patrimoniul bisericesc, teoreticianul și practicianul unindu-și eforturile în scop comun.

Concluzia este evidentă – noua publicație științifico-practică „Patrimoniu bisericesc” a Departamentului Mitropolitan Arhitectură, Restaurare și Pictură Bisericească este absolut necesară în condițiile actuale, când salvagardarea patrimoniului cultural devine un imperativ al timpului. Cercetătorii și restauratorii din România deja au sesizat valoarea acestei publicații, subliniind necesitatea conlucrării în acest sens în continuare, organizarea unor foruri științifice internaționale, centre științifico-practice de cercetare și studiere, schimb de experiență și șantiere comune de conservare și restaurare.

Păstrarea valorilor spirituale perene va avantaja integrarea mai rapidă și colaborarea eficientă între Biserică, cercetătorii din diferite domenii, ministerele de resort și societatea care au o rațiune comună și nobilă – protecția patrimoniului. Dorim noii publicații *Patrimoniu bisericesc* longevitate editoriale, stabilitate, relevanță, vervă intelectuală, discuții edificatoare și cititori fideli!